

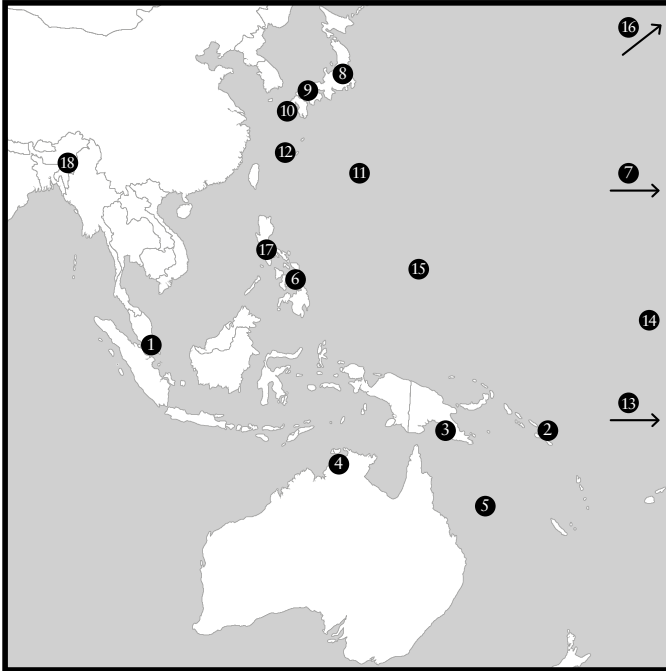
- 1 Duinkerken
- 2 Aanval op de Ruhrdammen
- 3 Normandische stranden
- 4 Ardennen
- 5 Arnhem
- 6 Oversteek van de Rijn

- 7 El Alamein
- 8 Tobroek
- 9 Monte Cassino
- 10 Taranto
- 11 Stalingrad
- 12 Leningrad

- 13 Moskou
- 14 Koersk
- 15 Kyiv
- 16 Warschau
- 17 De Oder
- 18 Auschwitz

- 19 Berlijn
- 20 Dresden
- 21 Ondergang van de *Tirpitz*
(Håkøy bij Tromsø)

De Stille Oceaan

① Singapore	⑩ Nagasaki
② Guadalcanal	⑪ Iwo Jima
③ Port Moresby (Nieuw-Guinea)	⑫ Okinawa
④ Darwin (Australië)	⑬ Gilbert-eilanden
⑤ Koraalzee	⑭ Marshall-eilanden
⑥ Golf van Leyte	⑮ Marianen
⑦ Midway	⑯ Aleoeten
⑧ Tokio	⑰ Manilla
⑨ Hiroshima	⑱ Kohima (Birma)

Tijdlijn

1933

JANUARI

30 Adolf Hitler wordt rijkskanselier van Duitsland.

1936

JULI

17 Begin van de Spaanse Burgeroorlog. Duitsland en Italië steunen de nationalisten van generaal Franco.

OKTOBER

25 Duitsland en Italië tekenen de As Rome-Berlijn.

* Het verhaal van de oorlog wordt chronologisch verteld. Toch zijn sommige gebeurtenissen uit verschillende jaren bij elkaar gehouden omwille van de verhaallijn.

NOVEMBER

25 Japan en Duitsland tekenen het Anti-Kominternpact (Italië treedt in 1937 toe).

1937

JULI

7 Begin van de Tweede Chinees-Japanse Oorlog tussen Japan en China.

1938

MAART

12 13 Oostenrijk wordt in de *Anschluss* bij Duitsland ingelijfd.

SEPTEMBER

29–30 Conferentie van München; bekrachtiging van de annexatie door Duitsland van het Tsjechische Sudetenland.

1939

MAART

15 Duitsland valt Tsjechoslowakije binnen.

MEI

22 Duitsland en Italië tekenen het Staalpact.

AUGUSTUS

23 Duitsland en de Sovjet-Unie tekenen een nietaanvalsverdrag.

SEPTEMBER

1 Duitse troepen vallen Polen binnen.

3 Groot-Brittannië en Frankrijk verklaren Duitsland de oorlog.

17 Sovjettroepen vallen Oost-Polen binnen.

OKTOBER

28 Eerste Duitse vliegtuig boven het Britse vasteland neergehaald.

NOVEMBER

30 De Sovjet-Unie valt Finland aan: het begin van de Winteroorlog.

DECEMBER

17 Het pantserschip *Admiral Graf Spee* wordt in Montevideo tot zinken gebracht.

1940

MAART

16 James Isbister op Orkney is de eerste Britse burger die omkomt door vijandelijke bombardementen.

1941

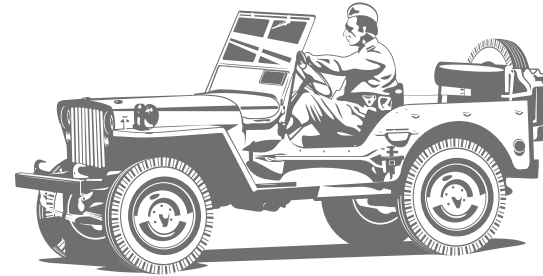
Wij moeten het grote arsenaal van de democratie zijn.

President Franklin D. Roosevelt, 29 december 1940

LEND-LEASE ACT

In maart 1941, toen Amerika officieel nog neutraal was, gaf Lend-Lease ('Lenen-Leasen') de geallieerden de mogelijkheid om vanuit de Verenigde Staten hulpgoederen te ontvangen. De Sovjet-Unie – die na juni 1941 hulp kreeg – ontving voor circa 11 miljard dollar aan leveringen, onder meer:

- 7000 tanks
- 11.400 vliegtuigen
- 400.000 jeeps
- 1,75 miljoen ton voedsel

270 MILJARD DOLLAR

De totale waarde van Lend-Lease-steun die Groot-Brittannië ontving.

VROUWEN IN OORLOGSTIJD

In december 1941 werd in Groot-Brittannië voor het eerst dienstplicht voor vrouwen ingevoerd. Ongehuwde vrouwen van 20 tot 30 jaar werden opgeroepen voor oorlogsarbeid of voor ondersteunende dienst bij de krijgsmacht; later werd dit uitgebreid.

OP MILITAIR GEBIED

WAAF, WOMEN'S AUXILIARY AIR FORCE
(VROUWENAFDELING VAN DE LUCHTMACHT)

Vrouwen bestuurden munitiewagens, bemanden ballonversperingen en deden tal van technische en administratieve taken. Bijna 200 WAAF's kwamen om in de oorlog.

WRNS, WOMEN'S ROYAL NAVAL SERVICE
(VROUWENAFDELING VAN DE MARINE)

'Wrens' verrichtten uiteenlopende taken, van torpedo's laden tot communicatie en het uitzetten van posities op kaarten. In 1943 waren meer dan 70.000 vrouwen in dienst; 303 Wrens sneuvelden.

ATS, AUXILIARY TERRITORIAL SERVICE
(VROUWENAFDELING VAN HET LEGER)

De ATS was de vrouwenafdeling van het leger, en vrouwen voerden dezelfde taken uit als de mannen, behalve deelname aan gevechten, hoewel ze in luchtafweerbatterijen alles deden behalve het indrukken van de vuurknop. Meer dan 250.000 vrouwen verrichtten dienst – het merendeel van de chauffeurs in het leger was vrouw. Tweeëntwintig ATS-leden werden krijgsgevangen gemaakt en meer dan 300 kwamen om het leven.

BURGERHULPDIENSTEN

WOMEN'S LAND ARMY (VROUWENLANDLEGER)

Het Landleger was opgericht om voldoende voedsel voor het land te produceren. De 'Land Girls' werkten op boerderijen waar zwaar handwerk nodig was. Een werkweek van 48 uur gold als norm en ze kregen een halve dag per week vrijaf, met één week vakantie per jaar. Op het hoogtepunt in 1943 telde het korps 87.000 leden.

TIMBER CORPS (HOUTHAKKERSKORPS)

Meer dan 8000 vrouwen meldden zich als 'lumberjills' (hout-haksters) voor werk in de bosbouw.

WOMEN'S VOLUNTARY SERVICE FOR CIVIL DEFENCE
(**WVS, VROUWELIJKE VRIJWILLIGERS VOOR BURGERDIENST**)

De WVS was de grootste organisatie in Groot-Brittannië die vrouwen inzette. De WVS-vrouwen verrichtten een breed scala aan activiteiten, waaronder hulp aan Europese vluchtelingen, ondersteuning bij de evacuatie van kinderen, het verstrekken van kleding en voedsel aan 'weggebombardeerde' gezinnen en zelfs opspasdiensten. In de zomer van 1941 waren 920.000 vrouwen aangesloten bij de WVS.

AIR RAID PRECAUTIONS FOR CIVILIAN DEFENCE
(**ARP, BURGERDIENST TEGEN LUCHTAANVALLEN**)

1,4 miljoen mensen, van wie 300.000 vrouwen, waren actief in de ARP – als wijkhoofd, ambulancechauffeur, EHBO'er, telefonist...

AUXILIARY FIRE SERVICE
(**AFS, BRANDWEERHULPDIENST**)

De AFS bood tijdens luchtbombardementen hulp aan de reguliere brandweer. In 1941 werd de AFS samengevoegd met plaatselijke brandweerkorpsen tot de National Fire Service. Vijftigduizend vrouwen traden toe, van wie 2600 voltijds. Vijfentwintig brandweervrouwen kwamen om tijdens de oorlog.

AIR TRANSPORT AUXILIARY

(ATA, HULPDIENST VOOR LUCHTTRANSPORT)

De ATA leverde nieuwe en gereviseerde vliegtuigen af bij squadrons. Van de 1245 vrijwillige piloten waren er 168 vrouw – onder wie pionier Amy Johnson, die in 1941 tijdens een vlucht omkwam. De ATA leverde meer dan 300.000 toestellen af.

‘HITLER’S HELPERS’

Bijnaam voor ratten, vanwege de grote hoeveelheden voedsel die ze opaten. Vrouwenteams uit het Land Army hielpen ongedierte bestrijden, zoals ratten, konijnen en mollen op boerderijen.

1 OP DE 3

Eind 1943 was een derde van de Britse fabrieksarbeiders vrouw.

90 PROCENT

In september 1943 had 90 procent van de Britse ongetrouwde, gezonde vrouwen werk.

2.151.280

Het aantal Britse vrouwen dat op 27 september 1941 stond geregistreerd voor onmisbaar oorlogswerk of dienst bij de strijdkrachten.

2750 KILOMETER IN TWEE MAANDEN

Zover rukten Britse en Afrikaanse troepen in twee maanden op tijdens hun offensief tegen Italiaanse troepen in Oost-Afri-

ka. De Italianen verloren meer dan 300.000 man bij hun poging om hun kortdurende rijk in dat gebied te verdedigen.

ALBERT HORN

Naam die werd gegeven aan een Duitse piloot die werd opgepakt nadat zijn toestel was neergestort in Schotland. Hij bleek Rudolf Hess te zijn, Hitlers plaatsvervanger, die een solovlucht van ongeveer 1500 kilometer had gemaakt en zei voor vrede te komen. Hij bleef de rest van zijn leven vastzitten en stierf in 1987 in de Spandau-gevangenis in Berlijn.

HET ZINKEN VAN DE BISMARCK

Het slagschip *Bismarck*, vlaggenschip van de Duitse vloot, raakte in mei 1941 samen met de kruiser *Prinz Eugen* in Straat Denemarken tussen Groenland en IJsland slaags met de Britse slagkruisers HMS *Hood* en HMS *Prince of Wales*. De *Hood* ging verloren toen granaten het munitiedepot troffen; de *Prince of Wales* liep zware schade op. De *Bismarck*, zelf beschadigd en door radioverkeer gelokaliseerd, werd aangevallen door vliegtuigen en andere schepen, en kon niet verder. Op 27 mei werd het schip door de eigen bemanning tot zinken gebracht; meer dan 2000 opvarenden kwamen om. Van de 1419 opvarenden van de HMS *Hood* brachten drie mensen het er levend af.